

کتاب‌شناسی مقاصد شریعت

معرفی کتب پایان‌نامه‌ها و جستارهای

نگاشته در حوزه مقاصد شریعت

محمد عبدلی

سرشناسه : عبدلی ، محمد ، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور : کتابشناسی مقاصد شریعت: معرفی کتب، پایان‌نامه‌ها و جستارهای نگاشته
در حوزه مقاصد شریعت / محمد عبدلی.
مشخصات نشر : تهران: مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی ، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۳۶۸ ص
شابک : ISBN: 978-964-167-152-7 : ۱۰۰۰۰۰ ریال :

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت : واژه‌نامه.
یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۷۹ - ۳۰۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت : نمایه.
موضوع : اسلام -- کتابشناسی
موضوع : طریقت و شریعت -- کتابشناسی
شناسه افزوده : مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی
رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۵ : ۷۸۲۵ ز ۲۶ ع ۵ الف- /
رده‌بندی دیویی : ۱۶۲۹۷۸۳
شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۰۷۷۳۶

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

نام کتاب: کتاب‌شناسی مقاصد شریعت
تألیف: محمد عبدلی
ویراستار: محمد عبدلی
نایب و حروفچینی: سهیلا عبدلی
ناشر: مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی - معاونت فرهنگی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۹ هـ. ش
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ISBN: 978-964-167-152-7 ۹۷۸-۹۶۴-۱۶۷-۱۵۲-۷
قیمت: ۱۰۰/۰۰۰ ریال
آدرس: تهران - ص. پ. : ۶۹۹۵ - ۱۵۸۷۵ تلفکس: ۸۸۳۲۱۴۱۲

www.taghrib@taghrib.ir

حق چاپ و نشر محفوظ

نمایه‌ی مطالب

۷	سر آهنگ سخن
۹	پیشگفتار
	بخش نخست: کلیات
۱۳	چیستی دانش مقاصد شریعت
۱۳	واژه‌شناسی تاریخی
۱۳	واژه‌شناسی توصیفی
۱۸	پیشینه‌ی نگارش آثار در حوزه‌ی مقاصد شریعت
۲۴	چرایی تدوین کتابشناسی مقاصد شریعت
۲۵	روش تدوین کتابشناسی حاضر
۲۹	نشانه‌های اختصاری
۳۰	فرجام سخن
۳۱	مقاصد شریعت، پاسخ به ندای فطرت: دکتر محمود ویسی
	بخش دوم: معرفی کتاب‌های نگاشته شده در حوزه‌ی مقاصد شریعت
۳۷	۱. نسخه‌های خطی و متون کهن
۳۹	۲. کتاب‌های عربی
۷۹	۳. کتاب‌های فارسی
۹۳	۴. کتاب‌ها و نوشتارهای کردی
۹۴	۵. کتاب‌ها و نوشتارهای انگلیسی

بخش سوم: معرفی پایان‌نامه‌های نگاشته شده در حوزه‌ی مقاصد شریعت

۱. پایان‌نامه‌های عربی ۶۰۳
۲. پایان‌نامه‌های فارسی ۵۲۷

بخش چهارم: معرفی مقاله‌ها و جستارهای نگاشته شده در حوزه‌ی مقاصد شریعت

۱. مقاله‌های عربی ۱۳۷
۲. مقاله‌های فارسی ۱۶۵

بخش پنجم: معرفی همایش‌ها و منابع شنیداری پیرامون مقاصد شریعت

۱. همایش‌های برگزار شده به زبان عربی ۲۱۷
۲. همایش‌های برگزار شده به زبان فارسی ۲۲۱
۳. منابع شنیداری ۲۲۳

بخش پایانی: نمایگان

۱. منابع و مآخذ بخش نخست ۲۲۷
۲. منابع و مآخذ سایر بخش‌ها (فهرست‌ها و کتابشناسی‌ها) ۲۲۹
۳. منابع و مآخذ بخش انگلیسی ۲۳۷
۴. پایگاه‌های اینترنتی ۲۳۸
۵. نامنامه ۲۳۹
۶. کتابنامه ۲۷۷
۷. مقاله‌نامه ۳۰۹
۸. اسامی همایش‌ها ۳۳۵
۹. شناسه‌ی نشریات و پایندها ۳۳۹
۱۰. اصطلاح‌نامه‌ی انگلیسی، فارسی ۳۵۱

به نام خداوند مهربان مهرورز

سر آهنگ سخن

بی‌شک، تدوین کتابشناسی در رشته‌های تخصصی، کاری دشوار و پژوهش‌نی. دامنه گستر است؛ چه، از یک سو اهمیت کتابشناسی و کاربرد آن در پژوهش و پژوهش‌ناده نویسی بر کسی پوشیده نیست و از سوی دیگر، هیچ پژوهشی بدون استناد و تکیه بر منابع و آثاری که در آن زمینه نوشته شده است به سامان نخواهد رسید. پس از انتخاب موضوع تحقیق، اساسی‌ترین مسأله، مراجعه به منابع برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش است. بنابراین، هر پژوهشگری برای به سامان رساندن پژوهش خود، نیازمند آن است تا دلیلهای آثاری را که درباره‌ی آن موضوع نوشته شده است از نظر بگذراند؛ آگاهی از آنچه پیشینان در زمینه موضوع مورد پژوهش به بررسی آن‌ها پرداخته‌اند، افزون بر برخورداری پژوهش از غنای لازم، از تلف شدن فرصت‌ها و دوباره کاری نیز پیشگیری می‌کند.

در این زمینه، کتابشناسی‌ها از جمله کتاب‌های مرجعی هستند که شناخت آن‌ها برای محققان ضروری است؛ زیرا، کتابشناسی به پرسش‌های اساسی فراوی پژوهشگر پاسخ می‌گوید؛ پرسش‌هایی از قبیل: عنوان دقیق کتاب چیست؟ مؤلف کیست؟ زبان متن اصلی چیست؟ آیا کتاب ترجمه دارد؟ کجا می‌توان کتاب را یافت؟ و ... پرسش دیگر که نداشتن پاسخ برای آن‌ها در پیشرفت تحقیق و دستیابی به اهداف آن، دشواری ایجاد می‌کند. بدین‌سان، یک کتابشناسی، موادخام پژوهش را در اختیار پژوهشگر قرار می‌دهد تا به وسیله آن، سریع و آسان به منابع مورد نظر دست یازد.

در همین راستا، نگارنده، با توجه به اهمیت موضوع مقاصد شریعت و تصنیفات

مربوط بدان و با هدف تسهیل و تسریع بخشی کار پژوهش در این زمینه، آثار و متونی را که در این زمینه تألیف شده‌اند گردآوری نموده است؛ امیدمندیم که راهگشا و راهنمای پژوهش‌های محققان قرار گیرد.

مهاباد، محمد عبدلی

بیستم آذرماه ۱۳۸۸ خورشیدی

www.ketab.ir

پیشگفتار:

میزان توجه دانشمندان و پژوهش‌گران به دانش اطلاع‌رسانی یکی از معیارهای توسعه‌ی فرهنگی در هر جامعه‌ای به شمار می‌رود. در جامعه‌های پیشرفته، هر پژوهش‌گری پس از اشراف یافتن بر پژوهش‌هایی که انجام گرفته است، می‌کوشد بر میراث علمی پیشینیان بیفزاید. در این راستا رجوع به کتاب‌شناسی‌های موضوعی، مشخص می‌کند که در چه زمینه‌هایی پژوهش لازم انجام گرفته یا در چه عرصه‌ای، پژوهش‌ها به تکرار و یکنواختی دچار شده و در چه موضوع‌هایی، پژوهش‌ها با بسته‌ای صورت نگرفته است. با در دسترس بودن مآخذ شناسی‌های تخصصی، از سدر رفتن زمان پیش‌گیری می‌شود و در کم‌ترین زمان می‌توان به همه مآخذهای مرتبط با موضوع دست یافت. با فراهم بودن مآخذشناسی‌های جامع، مراکز آموزشی و پژوهشی فرصت می‌یابند تا سنجایی‌های پژوهشی را به دقت شناسایی و برای جبران آن برنامه‌ریزی کنند.

به طور کلی، علمی و ژرف بودن درون‌مایه پژوهش‌ها و پیشرفت فرآورده‌ها و دست‌آوردهای علمی و فرهنگی هر عصر، به ویژه در عصر انفجار و انباشت اطلاعات، به پیشرفت دانش اطلاع‌رسانی بستگی دارد. پیشینیان ما در هر عصری به تناسب امکاناتی که در اختیار داشته‌اند، مجموعه‌های اطلاع‌رسانی روزگار خود را به سامان در آورده‌اند. کتاب «الفهرست» ابن ندیم و «الذریعة فی تصانیف الشیعة» آقا بزرگ بهرانی دو نمونه‌ی موفق در تاریخ دانش اطلاع‌رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی به شمار می‌رود. متأسفانه دانش اطلاع‌رسانی در سرزمین‌های اسلامی، به ویژه ایران، در مراحل ابتدایی قرار دارد. هنوز فهرست جامع کتاب‌های منتشر شده به زبان‌های فارسی و عربی در دست نیست و فهرست‌های موجود نیز همه‌ی دوره‌های زمانی را در بر نمی‌گیرد. گذشته از این، نبود کتاب‌شناسی تخصصی و جامع در بیشتر زمینه‌ها محسوس است. بنابراین، ضروری است برنامه‌ریزان فرهنگی کشورهای اسلامی برای تدوین مجموعه‌های اطلاع‌رسانی ملی به بسیج علمی همگانی، دست بزنند.

علم مقاصد شریعت یکی از علوم است که در پیوند با تشریح قرار دارد و در عین حال به تازگی مورد توجه پژوهشگران و فقهای جهان اسلام قرار گرفته است. بحث مقاصد

شریعت کلید حل بسیاری از مسائل نوپدید بوده و می‌تواند یکی از عناصر پویایی و جاودانگی شریعت به شمار آید. از این رو، معاونت فرهنگی در راستای اهداف مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در امر گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و اطلاع رسانی، تدوین مجموعه‌های کتابشناسی را مورد اهتمام قرار داده است و این سومین کتابشناسی است که تألیف و منتشر می‌گردد. این کتاب شناسی از پنج بخش تشکیل شده است:

بخش نخست: کلیات

بخش دوم: معرفی کتب نگاشته شده در حوزه‌ی مقاصد شریعت

بخش سوم: معرفی پایان نامه‌های نگاشته شده درباره‌ی مقاصد شریعت

بخش چهارم: معرفی مقاله‌ها و جستارهای نگاشته‌شده در این حوزه

بخش پنجم: معرفی همایش‌ها و منابع شنیداری پیرامون مقاصد شریعت

و در پایان کتاب بخش نمایگان اضافه شده است.

و مجموعاً در بخش دوم کتاب تعداد ۱۷ عنوان و در بخش سوم تعداد ۲۸۰ پایات نامه و در بخش چهارم تعداد ۹۹۸ مقاله و در بخش پنجم ۹۲ همایش و منابع شنیداری و در کل ۲۱۸۷ عنوان معرفی شده‌اند. ضمناً یادآوری می‌شود که تقریباً ۹۰ درصد منابع و مآخذی که در کتاب‌شناسی حاضر ارائه گردیده‌اند در کتابخانه‌های بزرگ قابل دسترسی هستند.

در پایان کتاب، برای دسترسی آسان به پدیدآورندگان آثار، نمایه اشخاص و برای تسهیل در شناسایی موضوعات، نمایه جامع موضوعی فراهم آمده است تا بدین وسیله محققان و پژوهش‌گران در سریع‌ترین زمان ممکن بتوانند از جزئی‌ترین موضوع در زمینه «مقاصد شریعت» مطلع گردند. در این کتاب‌شناسی تلاش شده است که عناوین منابع و مآخذ به ویژه جدیدترین آن در دسترس پژوهشگران قرار گیرد. از مؤلف ارجمند، جناب آقای محمد عبدلی صمیمانه تقدیر و تشکر می‌شود.

علی اصغر ارحدی
معاون فرهنگی